

Tarptautinių organizacijų rekomendacijos Lietuvai tautinių mažumų teisių srityje

Tarptautinė institucija/organizacija	Rekomendacijos tekstas	Laikotarpis/ periodas įgyvendinimui ar vertinimo ciklas	Atsakingos ar kartu su TMD įgyvendinančios institucijos
European Commission against Racism and Intolerance (ECRI) - Homepage - European Commission against Racism and Intolerance (ECRI)			
Europos Komisija prieš rasizmą ir netoleranciją ECRI ataskaita apie Lietuvą (šeštasis stebėsenos etapas) Patvirtinta 2024 07 02 Paskelbta 2024 10 23 https://rm.coe.int/sixth-report-on-lithuania-translation-in-lithuanian-/1680b20bdd	ECRI rekomendacijos: • gerokai padidinti Lygių galimybių kontrolieriaus, Seimo kontrolieriaus ir Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybų finansavimą, kad jos galėtų veiksmingai vykdyti savo įgaliojimus; • užtikrinti, kad rengiant politikos dokumentus, pavyzdžiui, nacionalines strategijas ar veiksmų planus, skirtus ECRI susirūpinimą keliančioms grupėms, būtų sistemingai ir pakankamai konsultuojamasi su Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba ir Seimo kontrolierių įstaiga, taip pat, jei reikia, su Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba, ir kad šiame procese būtų atsižvelgiama į jų pastabas ir nerimą keliančius klausimus; • išnaudoti gyvenimo įgūdžių pamokų ar kitų mokymų potencialą ir šviesti vaikus žmogaus teisių tema; • ECRI rekomenduoja sukurti visos šalies lygiu duomenų apie rasistines ir prieš LGBTI nukreiptas patyčias mokyklose rinkimo sistemą, remiantis ECRI Bendrosios politikos rekomendacija Nr. 10 dėl kovos su rasizmu ir rasine diskriminacija mokykliniame ugdyme ir per jį; • padidinti policijos „virtualaus patruliavimo“ padalinio darbuotojų skaičių, kad jis galėtų veiksmingai vykdyti savo funkcijas;	Vykdomas penkerių metų stebėsenos ciklas. Departamentas teikia informaciją, gavęs užklausimą. Iš Europos Komisijos prieš rasizmą ir netoleranciją. Paskutinį kartą informacija teikta 2024 m.	Prie Bendrųjų politikos rekomendacijų įgyvendinimo prisideda: Teisingumo ministerija Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba Seimo žmogaus teisių komitetas Seimo kontrolierių įstaiga Švietimo, mokslo ir sporto ministerija Socialinės apsaugos ir darbo ministerija Kultūros ministerija Užsienio reikalų ministerija Vilniaus miesto savivaldybė

	• valdžios institucijoms įvertinti įvairias kovas su neapykantos nusikaltimais priemones, įskaitant ir mokymus, siekiant pagerinti ir galbūt išplėsti šią veiklą; • įvertinti Romų integracijos į visuomenę plano įgyvendinimą, kad būtų galima parengti ir suplanuoti tolesnį veiksmų planą; • valdžios institucijoms i) tęsti ir didinti pastangas, kad romų švietimo rodikliai pasiektų tokį patį lygį, kaip ir daugumos gyventojų, ir ii) užtikrinti, kad būtų skiriamas būtinas finansavimas siekiant sudaryti galimybę dirbti romų mokytojų padėjėjams; • valdžios institucijoms siūlyti žemo slenksčio profesinį mokymą ir įgūdžių ugdymo veiklą, kuriai nebūtina įgyti formalaus išsilavinimo arba jo visai nereikia, atsižvelgiant į daugelio romų išsilavinimo lygį, kad būtų galima juos įtraukti į tokias programas ir taip padidinti jų dalyvavimą darbo rinkoje. Ten taip pat turėtų būti skiriamas dėmesys konkretiems romų moterų poreikiams; • valdžios institucijoms bendradarbiauti su Vilniaus savivaldybe ir jai padėti užtikrinti, kad visi buvę Kirtimų gyventojai, kurie dar negavo tinkamo būsto, jį gautų; • valdžios institucijoms užkirsti kelią bet kokioms neigiamoms nuotaikoms ir neapykantai prieš etninius rusus viešojoje erdvėje, kurios sudarytų kliūčių etninės rusų mažumos narių integracijai ir įtraukčiai į Lietuvos visuomenę, ir kovoti su jomis; • išplėsti ir sustiprinti lietuvių kalbos mokymą ukrainiečiams šalyje.		
Framework Convention for the Protection of National Minorities - National Minorities (FCNM)			
Europos Taryba	Rekomendacijos imtis neatidėliotinių veiksmų:	Stebėsenos etapas vykdomas kas	Prie Tautinių mažumų apsaugos pagrindų

Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencija Rekomendacijos patvirtintos Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos Patariamojo komiteto 2024 m. spalio 15 d. Paskelbta 2025 m. sausio 27 d. https://rm.coe.int/5th-op-lithuania-en/1680b3a61c Europos Tarybos Ministrų komiteto Rezoliucija CM/ResCMN(2025)1 dėl Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje (priimta 2025 m. kovo 12 d.) CM/ResCMN(2025)1	• imtis informuotumo didinimo ir pasitikėjimo stiprinimo priemonių, kad būtų sudarytos palankios sąlygos tautinėms mažumoms priklausantiems asmenims naudotis savo teisėmis pagal Pagrindų konvenciją. Taip pat reikėtų imtis intensyvesnių priemonių siekiant užtikrinti, kad visų lygių valdžios institucijos žinotų savo įsipareigojimus, numatytus Pagrindų konvencijoje; • nedelsiant įdiegti išsamią teisinę sistemą, susijusią su tautinių mažumų apsauga, ir taip užtikrinti, kad tautinėms mažumoms priklausantys asmenys galėtų veiksmingai naudotis Pagrindų konvencijoje įtvirtintomis teisėmis; • numatyti teisinį pagrindą ir imtis įvairių praktinių priemonių, užtikrinančių teisę vartoti tautinių mažumų kalbas žodžiu ir raštu bendraujant su administracinėmis institucijomis, ir stebėti, kaip šios priemonės įgyvendinamos. Šiuo tikslu valdžios institucijos turėtų užtikrinti, kad vietovėse, kuriose tradiciškai gyvena tautinėms mažumoms priklausantys asmenys, ši teisė nepriklausytų nuo to, ar jie sudaro tam tikrą vietos gyventojų procentinę dalį. Ši teisė taip pat turėtų būti užtikrinama nepriklausomai nuo to, ar pareiškėjas moka lietuvių kalbą, o tautinėms mažumoms priklausantys asmenys turėtų būti skatinami ja naudotis; • sukurti teisinį pagrindą, kad topografinės nuorodos būtų pateikiamos ir tautinių mažumų kalbomis, ir koordinuoti Pagrindų konvencijos 11 straipsnio 3 dalies taikymo procesą nacionaliniu lygmeniu. Tai darydamos valdžios institucijos turėtų nustatyti kiekvienos tautinės mažumos teritorijas, kuriose tradiciškai gyvena daug tai tautinei mažumai priklausančių asmenų, atsižvelgdamos į individualią	penkerius metus. Departamentas, kaip koordinuojanti institucija, organizuoja pranešimų ir informacijos rengimą. Penktąjį periodinį pranešimą Lietuva pateikė 2021 07 08. Šeštasis pranešimas numatomas pateikti iki 2026-07-01.	konvencijos nuostatų ir rekomendacijų įgyvendinimo prisideda: Teisingumo ministerija Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba Seimo žmogaus teisių komitetas Seimo kontrolierių įstaiga Švietimo, mokslo ir sporto ministerija Socialinės apsaugos ir darbo ministerija Kultūros ministerija Užsienio reikalų ministerija Vilniaus miesto savivaldybė
---	--	--	---

	tautinės mažumos padėtį ir teritorijos demografinę struktūrą ilgesniu laikotarpiu nei gyventojų surašymo intervalai, ir šiose teritorijose rodyti topografinius ženklus atitinkama tautinės mažumos kalba; • glaudžiai bendradarbiaujant su romų mažumos atstovais, toliau įgyvendinti priemonės, kuriomis siekiama pagerinti romų būsto sąlygas, galimybes naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, gerinti įsidarbinimo galimybes ir užimtumą bei kokybišką išsilavinimą, ypatingą dėmesį skiriant moterims ir mergaitėms; • padėti kiekvienai tautinei mažumai sukurti tvarią kultūrinės veiklos struktūrą, atitinkančią jos poreikius ir sudarančią sąlygas, įskaitant ilgalaikį finansavimą, organizuoti kultūrinę veiklą, rinkti, pristatyti ir skelbti tos tautinės mažumos ir su ja susijusių asmenų, įskaitant moteris, kultūros kūrinius; • aktyviau kovoti su stereotipais ir išankstiniu nusistatymu prieš tautinėms mažumoms priklausančius asmenis ir skatinti pagarbą bei kultūrų dialogą visoje visuomenėje; • tęsti ir stiprinti pastangas kovojant su grasinimais ar diskriminacijos, priešiško ar smurto dėl etninės priklausomybės išraiškomis ir užkirsti jiems kelią, taip pat užtikrinti, kad įtariamieji atvejai būtų skubiai ir veiksmingai išnagrinėti, o prireikus būtų atliktas tyrimas ir atsakingi asmenys būtų patraukti baudžiamajon atsakomybėn; • imtis visų būtinų priemonių, įskaitant finansines ir teises, kad visoms tautinėms mažumoms priklausantiems asmenims būtų užtikrinta galimybė naudotis valstybine ir privačia transliuojamąja ir skaitmenine žiniasklaida bei spauda tautinių mažumų kalbomis. Šios priemonės taip pat turėtų apimti didesnę		
--	--	--	--

	jų nušvietimą pagrindinėje žiniasklaidoje ir paramą jiems steigiant savo žiniasklaidos kanalus; • iš dalies pakeisti teisės aktus, kad asmens tapatybės ir kituose dokumentuose rašant asmens vardą ir pavardę būtų galima vartoti visus diakritinius ženklus tautinių mažumų kalbomis. Valdžios institucijos taip pat turėtų užtikrinti, kad su šių vardų keitimu susijusios procedūros ir išlaidos būtų tokios, kad neatgrasytų nuo prašymų keisti vardus; • priimti teisės aktus, kuriais būtų pripažinta teisė tautinės mažumos kalba rodyti visuomenei matomus ženklus, užrašus ir kitą privataus pobūdžio informaciją; • užtikrinti, kad bendrojo ugdymo programose, mokytojų rengimo programose ir mokomojoje medžiagoje būtų pateikiama konkreti informacija apie visų tautinių mažumų istoriją ir kultūrą, ir ši informacija būtų įtraukta ir į kitas ugdymo programos sritis, pavyzdžiui, užsienio kalbų mokymą. Be to, Patariamasis komitetas ragina valdžios institucijas užtikrinti, kad išsami informacija šiomis temomis būtų pateikiama švietimo įstaigose, kurias lanko tautinėms mažumoms priklausantys mokiniai, ir bendrojo lavinimo mokyklose tose vietovėse, kuriose gyvena šios tautinės mažumos.		
Tautinių mažumų departamentas prisideda prie šių konvencijų įgyvendinimo:			
Lithuania - Social Rights			
Europos Taryba Europos socialinė chartija 2015 m. sausio 1 d. 7 atnaujintas leidimas	V DALIS E straipsnis. Nediskriminavimas Garantuoti, jog nebus diskriminuojama dėl rasės, odos spalvos, lyties, kalbos, religijos, politinių ar kitokių įsitikinimų, nacionalinės ar socialinės kilmės,	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kas dvejus metus teikia ataskaitas.	Prie chartijos nuostatų ir rekomendacijų įgyvendinimo prisideda: Tautinių mažumų departamentas

DisplayDCTMContent	sveikatos būklės, priklausymo nacionalinei mažumai, gimimo ar kitokios padėties.	2022 m. rugsėjo 27 d. Europos Tarybos Ministrų Komitetas priėmė reformų paketą Europos socialinės chartijos sistemai modernizuoti (CM(2022)114-final). Tikslas - padėti valstybėms narėms užtikrinti socialinių teisių laikymąsi pagal priimtus įsipareigojimus. Departamentas teikia informaciją, gavęs užklausimą.	Finansų ministerija Jaunimo reikalų departamentas Kultūros ministerija Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, Seimo kontrolierių įstaiga Sveikatos apsaugos ministerija Švietimo, mokslo ir sporto ministerija Teisingumo ministerija Užsienio reikalų ministerija Užimtumo tarnyba Valstybinė darbo inspekcija
https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CERD.aspx			
Jungtinių Tautų organizacija Tarptautinė konvencija dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo Tarptautinė konvencija dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo Pasirašyta 1998 m. birželio 8 d. Įsigaliojo 1999 m. sausio 9 d. Galutinės rekomendacijos priimtos 2019 m. gegužės 9 d.	Statistika 6. Rinkti statistiką apie skirtingoms etninėms ir tautinėms mažumoms priklausančių asmenų socialinę ir ekonominę padėtį, suskirstytą pagal lytį, amžių ir kitus svarbius kriterijus, kad būtų gauti reikiami empiriniai duomenys, leidžiantys kurti politiką ir priemones, skirtas užtikrinti vienodas pagal Konvenciją teises. Neapykantos kalba ir neapykantos kurstymas 11. Imtis priemonių užkirsti kelią išankstinėms nuostatomis ir neigiamam įsitikinimui apie pažeidžiamoms grupėms ir mažumoms priklausančius asmenis, ypač migrantus, musulmonus ir romų	Užsienio reikalų ministerija teikia ataskaitas. Paskutinį kartą periodines (XI-XIII) ataskaitas pagal Konvencijos 9 str. Lietuva pateikė 2023 m. kovo 6 d. https://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=CmW4MrDZ	Prie konvencijos dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo nuostatų ir rekomendacijų įgyvendinimo prisideda: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija Vidaus reikalų ministerija Švietimo ir mokslo ministerija Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Generalinė prokuratūra

chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgglefindmkaj/https://www.mfa.lt/storage/main/public/uploads/2024/02/cerd-isvados-lietuviu-k.pdf	tautybės asmenis, o taip pat neapykantos kurstymui ir į šias grupes nukreiptos neapykantos kalbos bei antisemitinių pareiškimų skelbimui žiniasklaidoje, įskaitant internetinę žiniasklaidą, ir politinę sritį (2, 4 ir 7 str.). 12. Organizuoti daugiau viešųjų kampanijų, skirtų kovai su neapykantos kalba, neapykantos kurstymu ir neapykantos nusikaltimais; kovoti su išankstinėmis nuostatomis ir neigiamu nusistatymu prieš tautines mažumas ir migrantus bei skatinti šių grupių toleranciją ir supratimą, bendradarbiaujant su pilietine visuomene ir pažeidžiamiausių bendruomenių atstovais. Rengti daugiau mokymų žurnalistams apie būdus išvengti neapykantos kalbos ir stereotipų apie tautines bendruomenes. Tautinių mažumų įstatymas 20. Paskubinti išsamaus tautinių mažumų įstatymo projekto kūrimą ir priėmimą. Užtikrinti, kad kuriant įstatymo projektą būtų tariamasi su įvairių tautinių mažumų atstovais. D. Kitos rekomendacijos Tolesni veiksmai, susiję su Durbano deklaracija ir veiksmų programa 29. Įgyvendinti 2001 m. rugsėjo mėn. Pasaulinėje konferencijoje prieš rasizmą, rasinę diskriminaciją, ksenofobiją ir susijusią netoleranciją priimtą Durbano deklaraciją ir veiksmų programą, remdamasi 2009 m. balandžio mėn. Ženevoje vykusios Durbano peržiūros konferencijos išvadų dokumentu. Kitame periodiniame pranešime pateikti konkrečią informaciją apie veiksmų planus ir kitas priemones,	DqwTe5yW%2Fqoa%2BZyxFOh4GGmAETIEoHMh0%2FEPzfkaQPnLIaitskTIKp00RbSO4fAUQHumqBK8C%2BGjRg%3D%3D Departamentas teikia informaciją ministerijai, gavęs užklausimą.	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba Seimo kontrolierių įstaiga
--	---	---	--

	kurių imtasi siekiant įgyvendinti Durbano deklaraciją ir veiksmų programą nacionaliniu lygmeniu. Konsultacijos su pilietine visuomene 31. Tęsti konsultacijas ir stiprinti dialogą su pilietinės visuomenės organizacijomis, dirbančiomis žmogaus teisių apsaugos srityje, ypač su tomis, kurios kovoja su rasine diskriminacija. Tolesni veiksmai, susiję su čia pateikiamais baigiamaisiais pastebėjimais 34. Pateikti informaciją apie 12 (kova su neapykantos kurstymu), 20 (tautinių mažumų įstatymas) ir 22 (prieglobsčio prašytojų priėmimas) punktuose pateiktų rekomendacijų įgyvendinimą. Ypač svarbūs punktai 35. Pateikti išsamią informaciją apie konkrečias priemones, kurių imtasi siekiant įgyvendinti rekomendacijas, pateiktas 14 (rasiniai nusikaltimai), 18 (romų padėtis) ir 26 (asmenys be pilietybės) punktuose. Romų tautybės asmenų padėtis 18. Stiprinti pastangas integruoti romų tautybės asmenis į visuomenę pagal Romų integracijos į Lietuvos visuomenę 2015–2020 metų veiksmų planą. Užtikrinti pakankamą finansavimą ir žmogiškuosius išteklius šiai strategijai įgyvendinti ir užtikrinti didesnę romų bendruomenės, ypač romų kilmės moterų, dalyvavimą ją įgyvendinant. (a) aktyviai kovoti su romų tautybės asmenų diskriminacija visose srityse, ypač užimtumo ir būsto, ir užtikrinti, kad nuo diskriminacijos nukentėjusiems		
--	--	--	--

	asmenims būtų prieinamos tinkamos teisių gynimo priemonės. Suteikti galimybę teisėsaugos ir teismo pareigūnams ir žurnalistams dalyvauti mokymuose apie romų reikalus. Vykdyti sąmoningumo didinimo kampanijas, skatinančias romų asmenų kultūros sklaidą ir kovą su stereotipais bei išankstinėmis nuostatomis apie romų kilmės asmenis; (b) toliau dėti pastangas skatinant romų tautybės vaikų dalyvavimą ikimokyklinio ugdymo programose, remti romų tautybės vaikų ir jaunimo privalomojo ugdymo programos užbaigimą ir didinti jų galimybes dalyvauti tretinio ugdymo programose, įskaitant paramą mokantis kalbą ir įgyjant socialinius įgūdžius. Jauniems romų tautybės berniukams ir mergaitėms sudaryti profesinio mokymo galimybes, remiantis darbo rinkos poreikiais. Vykdyti į romų tautybės vaikus, jaunus asmenis ir jų šeimas nukreiptas sąmoningumo didinimo kampanijas apie švietimo svarbą; (c) toliau dėti pastangas siekiant užtikrinti adekvačių būsto sąlygų romų tautybės asmenims prieinamumą, įskaitant galimybes gauti socialinį būstą ir paramą būsto nuomai, ir užbaigti Kirtimų rajone gyvenančių romų perkėlimą. Stiprinti koordinavimo mechanizmus, siekiant užtikrinti, kad joks būstas nėra nugriaunamas tol, kol jo gyventojams nepasiūlytas alternatyvus būstas ar piniginė kompensacija; (d) sustiprinti pastangas, siekiant užtikrinti, kad romai, ypač romų tautybės moterys, galėtų gauti adekvačią sveikatos priežiūrą, įskaitant tikslinių sąmoningumo didinimo kampanijų, informuojančių apie prieinamas sveikatos paslaugas ir reikalavimus privalomajam sveikatos draudimui, vykdymą.		
https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CESCR.aspx			

Jungtinių Tautų organizacija Tarptautinis ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktas	2 straipsnis 2. Užtikrinti, kad šiame Pakte išdėstytos teisės būtų įgyvendinamos be jokio diskriminavimo dėl rasės, odos spalvos, lyties, kalbos, religijos, politinių arba kokių nors kitų įsitikinimų, tautybės ar socialinės kilmės, turtinės padėties, gimimo ar dėl kokio nors kito požymio. Užtikrinti, kad: a) strategijoje būtų nurodyti konkretūs uždaviniai ir gairės, taip pat reguliarios stebėsenos ir vertinimo mechanizmas siekiant periodiškai įvertinti gautus romų socialinės ekonominės padėties gerinimo, ypač būsto, sveikatos, užimtumo ir švietimo srityse, rezultatus; b) strategijai įgyvendinti būtų skirta pakankamai finansinių ir žmogiškųjų išteklių; ir c) romų bendruomenės nariai, kaip teisių turėtojai, aktyviai prisidėtų rengiant, įgyvendinant ir vertinant strategiją. 11 straipsnis Teisė į būstą Užtikrinti, kad nacionalinėje būsto politikoje būtų teikiamas prioritetas palankių sąlygų neturinčių bei pažeidžiamų asmenų grupių, kurios neturi tinkamo būsto bei pagrindinių patogumų, pavyzdžiui, nepasiturinčios šeimos, benamiai ir romai, poreikiams ir skirti pakankamai išteklių šiai politikai įgyvendinti. Kuo greičiau ir neatidėliojant įvykdyti savo įsipareigojimą legalizuoti Kirtimų gyvenvietę Vilniuje siekiant užtikrinti dėmesį į bendrąją pastabą Nr. 4 (1991 m.) dėl teisės į tinkamą būstą, bendrąją pastabą Nr. 15 (2002 m.) dėl teisės į vandenį, ir	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija teikia ataskaitas. Departamentas teikia informaciją ministerijai, gavęs užklausimą. Paskutinį kartą informacija teikta 2018 m.	Prie pakto nuostatų ir rekomendacijų įgyvendinimo prisideda: Finansų ministerija Jaunimo reikalų departamentas Kultūros ministerija Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, Ryšių reguliavimo tarnyba Seimo kontrolierių įstaiga Susisiekimo ministerija Socialinės apsaugos ir darbo ministerija Sveikatos apsaugos ministerija Švietimo, mokslo ir sporto ministerija Teisingumo ministerija Tautinių mažumų departamentas Užsienio reikalų ministerija Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija Užimtumo tarnyba Valstybinė darbo inspekcija Žemės ūkio ministerija
--	--	--	--

	Komiteto pareiškimą dėl teisės į normalias sanitarines sąlygas (E/C.12/2010/1). 13 straipsnis a) nustatyti mokymosi pasiekimų atotrūkio tarp miesto ir kaimo mokinių priežastis ir šiuo klausimu imtis veiksmingų priemonių; b) nustatyti duomenų rinkimo mechanizmą siekiant veiksmingai stebėti mokyklos nebaigusių mokinių skaičių, kad būtų galima nustatyti priežastis ir užtikrinti, kad vaikai įgytų pradinį ir vidurinį išsilavinimą; c) užtikrinti, kad tautinės mažumos galėtų naudotis teise į mokslą savo kalba, įskaitant pataisas dėl tų Švietimo įstatymo nuostatų, kuriomis buvo apribotas tautinių mažumų kalbų naudojimas valstybinėse tautinių mažumų mokyklose, įskaitant valstybinių egzaminų laikymą; d) imtis veiksmingų priemonių, įskaitant laikinasias specialiąsias priemones, siekiant užtikrinti, kad visi romų vaikai įgytų pagrindinį išsilavinimą, taip pat vykdant informavimo kampanijas romų bendruomenėje apie išsilavinimo svarbą vaikų gerovei ateityje; ir e) ratifikuoti UNESCO konvenciją prieš diskriminaciją švietimo srityje. 15 straipsnis Tautinės mažumos Paspartinti naujojo Tautinių mažumų įstatymo priėmimo procesą, imtis veiksmingų priemonių siekiant visiškai apsaugoti visų tautinių mažumų teises, įskaitant jų kalbą, religiją, kultūrą ir tapatybę, taip pat jų vardų ir pavardžių rašymą originalia forma.		
--	--	--	--

	Isteigti įstaigą prie Kultūros ministerijos, kuri veiksmingai koordinuotų tautinių mažumų klausimus. Romų socialinė atskirtis ir diskriminacija a) strategijoje nurodyti konkrečius uždavinius ir gaires, taip pat reguliarios stebėsenos ir vertinimo mechanizmą siekiant periodiškai įvertinti gautus romų socialinės ekonominės padėties gerinimo, ypač būsto, sveikatos, užimtumo ir švietimo srityse, rezultatus; b) sukurti duomenų rinkimo mechanizmą, leidžiantį veiksmingai vykdyti mokyklos nebaigusių moksleivių stebėseną siekiant nustatyti to priežastis ir užtikrinti, kad vaikai įgytų pradinį ir vidurinį išsilavinimą.		
https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx			
Jungtinių Tautų organizacija Vaiko teisių konvencija	30 str. Kultūrinės teisės Tose valstybėse, kuriose gyvena etninių, religinių ar kalbinių mažumų arba vietinių gyventojų, iš vaiko, priklausančio tam tikrai mažumai, ar vietinio gyventojų vaiko negali būti apimta teisė kartu su kitais savo grupės nariais naudotis savo kultūra, išpažinti savo religiją, atlikinėti jos apeigas ir vartoti gimtąją kalbą. 31 str. Laisvalaikis, pramogos ir kultūrinė veikla Įgyvendinti diskriminaciją draudžiančius teisės aktus ir imtis priemonių, skirtų užkirsti kelią diskriminacijai prieš, inter alia, socialinėje atskirtyje arba nepatogioje socialinėje padėtyje esančius vaikus, įskaitant negalią turinčius vaikus, romų tautybės vaikus, skurstančius vaikus, vaikus, gyvenančius vaikų globos įstaigose ir įstatymus pažeidusius vaikus. Sukurti duomenų apie nesimokančių ir mokyklos nelankančių vaikų iki 18	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija teikia ataskaitas. Departamentas teikia informaciją ministerijai, gavęs užklausimą. Paskutinį kartą informacija teikta 2019 m.	Prie konvencijos nuostatų ir rekomendacijų įgyvendinimo prisideda: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija Tautinių mažumų departamentas Jaunimo reikalų departamentas Kultūros ministerija Seimo kontrolierių įstaiga Sveikatos apsaugos ministerija Švietimo, mokslo ir sporto ministerija Teisingumo ministerija Užsienio reikalų ministerija

	metų kaupimo sistemą ir ištirti, kokios pagrindinės šio reiškinių priežastys.		
https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CCPR.aspx			
Jungtinių Tautų organizacija Tarptautinis Pilietinių ir politinių teisių paktas Priimtas 2018 07 20	C. Pagrindinės probleminės sritys ir rekomendacijos Pakto įgyvendinimas ir jo Neprivalomas protokolais Neapykantą kurstantys pasisakymai ir neapykanta pagrįsti nusikaltimai 11. a) Stiprinti pastangas kovojant su netolerancija, stereotipais, išankstiniu nusistatymu ir diskriminacija, nukreipta prieš pažeidžiamas ir mažumų grupes, įskaitant romus, žydus, migrantus, pabėgėlius, prieglobsčio prašytojus, o taip pat lesbietes, gėjus, biseksualus, translyčius ir interlyčius asmeni, ir, be kita ko, didinant teisėsaugos ir teismų sistemos personalo, prokurorų mokymus ir vykdant daugiau sąmoningumo ugdymo kampanijų, skatinančių jautrumą ir pagarbą įvairialypei visuomenei; (c) Skatinti pranešimus apie neapykantos kalbą ir užtikrinti, kad nusikaltimai būtų nedelsiant nustatomi ir užregistruojamas jų faktas, įskaitant išsamios, klasifikuotos duomenų rinkimo sistemos kūrimą. Žodžio laisvės ir laisvės jungtis į asociacijas 28. Liautis viešai laikyti asmenis ir subjektus, kurie naudojami žodžio laisve, “nacionalinio saugumo grėsme”. Turi būti užtikrinta, kad visos teisėkūros arba kitokios iniciatyvos garantuotų autoriams, žurnalistams, žmogaus teisių gynėjams ir kitiems asmenims ir asociacijoms teisę į žodžio laisvę pagal Pakto str. 19 ir Komiteto bendrąjį komentarą Nr. 34. Nepilnamečių apsauga ir vaiko teisės	Užsienio reikalų ministerija, kaip koordinuojanti institucija, organizuoja pranešimų, ataskaitų ir informacijos rengimą. Penktąjį periodinį pranešimą Lietuva turės parengti iki 2024 07 27. Departamentas teikia informaciją, gavęs užklausimą	Prie Tarptautinio Pilietinio ir politinio teisių pakto nuostatų ir rekomendacijų įgyvendinimo prisideda: Tautinių mažumų departamentas Finansų ministerija Jaunimo reikalų departamentas Kultūros ministerija Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, Ryšių reguliavimo tarnyba Seimo kontrolierių įstaiga Susisiekimo ministerija Socialinės apsaugos ir darbo ministerija Sveikatos apsaugos ministerija Švietimo, mokslo ir sporto ministerija Teisingumo ministerija Užsienio reikalų ministerija Užimtumo tarnyba Valstybinė darbo inspekcija

	30. Vykdyti vaikų sąlygų ir elgesio su jais institucinėje sistemoje reguliarią stebėseną, o taip pat saugoti vaikus nuo visų smurto formų, išnaudojimo ir neteisėtos prekybos. Stiprinti pastangas mažinti romių mergaičių nėštumų skaičių ir užtikrinti, kad būtų vykdomas lytinis ir reprodukcinės sveikatos švietimas bei teikiamos paslaugos, tarp kurių ir kontraceptinės priemonės romų moterims ir mergaitėms. Imtis būtinų priemonių vaikų vedyboms panaikinti tiek teisminėje, tiek ir gyvenimo praktikoje, įskaitant įstatymu nustatytą minimalų vedyboms deramą 18 metų amžių. Informacijos apie Pakto sklaidą 31. Plačiai skleisti informaciją apie Paktą ir du jo Neprivalomus protokolus, ketvirtąjį periodinį pranešimą ir baigiamuosius pastebėjimus siekiant gerinti šalies įstatymų leidybos, administracinės ir teisminės valdžios institucijų, pilietinės visuomenės ir nevyriausybinų organizacijų, o taip pat plačios visuomenės, įskaitant mažumų bendruomenių narius, informuotumą apie Pakte įtvirtintas teises. Užtikrinti, kad pranešimas ir baigiamieji pastebėjimai būtų išversti į valstybinę kalbą. Sustiprinti pastangas sprendžiant ir kovojant su stereotipais, išankstiniu nusistatymu, netolerancija ir nuolatine romų diskriminacija, o taip pat užtikrinant, kad nusiskundimai būtų tiriami, pažeidėjai patraukiami atsakomybėn, o aukoms pilnai atlyginami nuostoliai. Užtikrinti romų bendruomenės dalyvavimą švietimo sistemoje, įskaitant pagerintą romų mokinių mokyklų lankomumą ir baigimą. Įgyvendinti priemones, užtikrinančias romų teises į visuotinę sveikatos apsaugą ir lygias teises gaunant		
--	---	--	--

	sveikatos priežiūros, būsto, įdarbinimo paslaugas. Užtikrinti veiksmingą Romų integracijos į Lietuvos visuomenę veiksmų plano (2015–2020) įgyvendinimą, skirdama pakankamą finansavimą ir užtikrindama veiksmingą vietinių valdžios institucijų atsakomybę ir koordinavimą. Užtikrinti galimybę romų vaikams dalyvauti švietimo sistemoje, įskaitant didėjančių mokyklų lankomumo ir baigimo skaičių.		
https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CEDAW.aspx			
Konvencija dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims	Stiprinti priemones sprendžiant horizontalią ir vertikalią segregaciją darbo rinkoje ir didinant įsidarbinimo galimybes moterims, įskaitant vyresnio amžiaus, negalią turinčias moteris, migrantės, romų tautybės ir kaime gyvenančias moteris, kurių galimybės darbo rinkoje paprastai yra mažesnės dėl vyraujančių stereotipų, o taip pat atsižvelgiant į Romų integracijos į Lietuvos visuomenę veiksmų planą 2015–2020, kuriuo siekiama ekonominio romių moterų įgalinimo. Dėti pastangas gerinant romių mergaičių ir berniukų, įskaitant turinčių negalią, įtraukimą į pagrindinio ugdymo sistemą ir neapsiribojant vien jų įrašymu į mokyklas, turinčias klases vaikams su specialiais poreikiais; taip pat pateikti informaciją kitame periodiniame pranešime apie romų tautinei mažumai priklausančių asmenų ir vaikų su negalia mokyklų lankomumą ir nelankymą, išskirstytą pagal lytį. Greta to, rekomenduojama siekti, kad romų vaikai, taip pat vaikai su negalia būtų geriau įtraukti į bendrą švietimo sistemą.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija teikia ataskaitas. Paskutinis, septintasis, Lietuvos Respublikos periodinis pranešimas buvo pateiktas 2023 m. lapkričio 8 d.: CEDAW atskaitomybės mechanizmas - Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija Departamentas teikia informaciją	Prie Konvencijos dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims nuostatų ir rekomendacijų įgyvendinimo prisideda: Tautinių mažumų departamentas Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, Seimo kontrolierių įstaiga Socialinės apsaugos ir darbo ministerija Sveikatos apsaugos ministerija Teisingumo ministerija Užsienio reikalų ministerija Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija Užimtumo tarnyba Valstybinė darbo inspekcija

		ministerijai, gavęs užklausimą.	
https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G16/441/60/PDF/G1644160.pdf?OpenElement			
Jungtinių Tautų organizacija Universali visuotinė peržiūra (UPR)	100.50. Užtikrinti veiksmingą teisės aktų dėl moterų ir mažumų nediskriminavimo įgyvendinimą ir imtis veiksmingų priemonių siekiant užtikrinti migrantų, pabėgėlių ir mažumų apsaugą, apsaugą nuo rasinės diskriminacijos, ksenofobijos ir su tuo susijusio netolerantiškumo bei neapykanta pagrįstų nusikaltimų (Pakistanas); 100.52. Teisiškai apibrėžti ribą tarp žodžio laisvės ir neapykantą kurstančių pasisakymų ir imtis priemonių siekiant užtikrinti, kad mažumos būtų atstovaujamos socialinėje ir politikos srityse (Saudo Arabija); 100.55. Stebėti, ar veiksmingai įgyvendinamos diskriminaciją draudžiančių teisės aktų nuostatos ir apsvaistyti galimybę imtis specialių priemonių, kuriomis būtų skatinama tautinių ir etninių mažumų integracija į visuomenę (Afganistanas); 100.56. Kovoti su visų formų rasizmo, ksenofobijos ir antisemitizmo apraiškomis, užtikrinti tolerancijos ir tarpkultūrinio supratimo skatinimą bei informacijos apie tai skleidimą visuomenei, visų pirma pasitelkiant politikoje aktyviai veikiančius asmenis, glaudžiai konsultuojantis su tautinių mažumų atstovais parengti išsamią strategiją, kuria būtų siekiama skatinti socialinę sanglaudą rodant deramą pagarbą įvairovei (Albanija); 100.57. Įgyvendinti diskriminaciją draudžiančių teisės aktų nuostatas taikant specialias priemones, skirtas nacionalinių ir etninių mažumų integracijai į visuomenę skatinti (Brazilija);	Teisingumo ministerija teikia ataskaitas. Departamentas teikia informaciją ministerijai, gavęs užklausimą. Paskutinį kartą departamentas siuntė informaciją dėl antrojo ciklo 2022 m. sausio 26 d.	Prie UPR nuostatų ir rekomendacijų įgyvendinimo prisideda: Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija Lietuvos Respublikos kultūros ministerija Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija Lietuvos Respublikos finansų ministerija Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaiga;

	100.59. Toliau dėti pastangas siekiant panaikinti etninių mažumų, pabėgėlių ir imigrantų diskriminaciją (Kinija); 100.60. Užtikrinti veiksmingą diskriminaciją draudžiančių teisės aktų nuostatų įgyvendinimą ir apsvarstyti galimybę imtis specialių priemonių, skirtų nacionalinių ir etninių mažumų integracijai į visuomenę skatinti (Gvatemala); 100.68. Tirti visus su rasizmu, ksenofobija ir islamofobija susijusius atvejus ir užtikrinti tolerancijos ir tarpkultūrinio supratimo skatinimą, informacijos apie tai skleidimą visuomenei (Egiptas); 100.151. Priimti aiškią tautinėms mažumoms priklausančių asmenų apsaugos teisinę sistemą (Kroatija); 100.152. Dėti pastangas siekiant užtikrinti etninėms mažumoms priklausančių asmenų socialinę ir ekonominę gerovę (Kroatija); 100.153. Baigti Tautinių mažumų įstatymo priėmimo procesus (Turkija); 100.154. Priimti Tautinių mažumų įstatymą, kuriuo būtų ginamos tautinių mažumų teisės į kalbą vadovaujantis Lietuvos tarptautiniais įsipareigojimais (Lenkija); 100.155. Priimti atitinkamą Tautinių mažumų įstatymą (Rusijos Federacija); 100.156. Toliau remti tautinių mažumų teises pasitelkiant teisinę sistemą (Maldyvai); 100.157. Baigti Tautinių mažumų įstatymo priėmimo procesus (Armėnija); 100.158. Priimti Tautinių mažumų įstatymo projektą ir veiksmingai saugoti kalbų, religijų, kultūrų ir tapatybės skirtumus (Kosta Rika);	Nacionalinė teismų administracija Tautinių mažumų departamentas Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga Žurnalistų etikos inspektorius tarnyba Nevyriausybės organizacijos Kalėjų departamentas prie LR teisingumo ministerijos. 2022-02-01 JT Žmogaus teisių tarybos Visuotinės periodinės peržiūros darbo grupės 40-joje sesijoje patvirtintos 232 rekomendacijos Lietuvai žmogaus teisių srityje. Sausio 26 d. vykusios Visuotinės periodinės peržiūros metu buvo teigiamai įvertintas Seimo kontrolierių įstaigos akreditavimas Nacionaline žmogaus teisių institucija pagal Paryžiaus principus. Valstybės gyre Lietuvos teisinės sistemos pokyčius, susijusius su kankinimų
--	--	---

	100.160. Užtikrinti, kad institucijos pripažintų mažumų nuomonę ir joms kylančias problemas ir įtrauktų mažumas į joms poveikį turinčių sprendimų priėmimo procesą (Lenkija); 100.161. Išspręsti visus iki šiol dar neišspręstus su mažumų teisėmis susijusius klausimus, įskaitant klausimus dėl oficialaus mažumų kalbų vartojimo ir kokybiško mokymo mažumų kalbomis užtikrinimo (Serbija); 100.162. Toliau įgyvendinti romų bendruomenės integracijos planą, kuriuo Socialinės apsaugos ir darbo ministerija siekia įtraukti į darbo rinką šiai pažeidžiamai grupei priklausančius asmenis (Venesuela); 100.163. Toliau įgyvendinti Nacionalinę romų integracijos strategiją ir tobulinti tas sritis, kurias buvo nurodyta tobulinti 2014 m. Europos Komisijos pažangos vertinime (Australija); 2022 m. 138.5 Pasirašyti, ratifikuoti ir įgyvendinti Europos regioninių ir mažumų kalbų chartijos nuostatas, kaip kad buvo rekomenduota anksčiau (Lenkija); 138.13 Apsvarstyti priemones ir jų priėmimą dėl neapykantos kalbos prieš tautines mažumas panaikinimo pasitelkiant informacines kampanijas ir švietimo programas (Rytų Timoro Demokratinė Respublika); 138.15 Veiksmingai kovoti su neapykantos nusikaltimais mažumas, įskaitant musulmonus ir romus (Irano Islamo Respublika);	kriminalizavimu, vaikų fizinių bausmių uždraudimu. Tarptautinė bendruomenė supažindinta su Lietuvos pasiektu progresu vaiko teisių apsaugos, neįgaliųjų integracijos, psichikos sveikatos stiprinimo, kovos su smurtu artimoje aplinkoje ir smurtu prieš moteris, prekybos žmonėmis srityse. Lietuva sulaukė klausimų ir rekomendacijų iš 82 valstybių dėl lyčių lygybės užtikrinimo ir nediskriminavimo, vaikų ir neįgaliųjų teisių užtikrinimo, didesnio moterų dalyvavimo politiniame ir viešajame gyvenime, vienodo apmokėjimo už vienodą darbą moterims ir vyrams užtikrinimo, romų teisių, sąlygų įkalinimo įstaigose gerinimo, migrantų padėties, LGBTQI+ asmenų teisių apsaugos, Partnerystės bei Tautinių mažumų įstatymų priėmimo, neapykantos nusikaltimų ir prekybos žmonėmis prevencijos ir baudžiamojo persekiojimo efektyvumo, kovos su smurtu artimoje aplinkoje
--	--	---

	138.16 Veiksmingai kovoti prieš neo-nacizmo diskursą ir Holokausto neigimą (Kinija); 138.20 Veiksmingai įgyvendinti veiksmų planus ir priemones, skirtas stiprinti tautinių mažumų ir migrantų socialinę integraciją, įskaitant socialinę-ekonominę lygybę (Indonezija); 138.74 Imti veiksmingų priemonių siekiant panaikinti diskriminaciją dėl kalbos švietimo ir įdarbinimo srityse (Rusijos Federacija); 138.76 Stiprinti priemones siekiant užkirsti kelią netolerancijai ir išankstinei nuomonei prieš pažeidžiamas grupes ir tautines mažumas, įskaitant romus, žydus ir migrantus (Uzbekistanas); 138.77 Baigti/užkirsti kelią romų bauginimui, grasinimui ir priekabiavimui, įskaitant kitas tautines mažumas (Kuba); 138.78 Reiterate the need to modify legislation to guarantee the full legal, social and cultural integration of the Russophone minority in Lithuania, in particular the reform of the regulations for the attribution of nationality, and therefore European citizenship, as well as the legal and educational linguistic framework, in accordance with the European Charter for Regional or Minority Languages of 1992 (Spain);		stiprinimo ir Stambulo konvencijos ratifikavimo. Susipažinusi su šalių pateiktomis rekomendacijomis, Lietuvos Respublikos Vyriausybės delegacija nutarė iš karto pritarti 138 rekomendacijoms, su 6 rekomendacijomis nesutiko, o sprendimą dėl likusių 88 rekomendacijų nutarė atidėti tolesnėms konsultacijoms. Galutinė Lietuvos pozicija dėl Visuotinės periodinės peržiūros trečiojo ciklo metu gautų rekomendacijų turės būti suformuota iki 2022 m. birželio-liepos mėn. vykstančios Jungtinių Tautų Žmogaus teisių tarybos 50-osios sesijos, kurioje bus tvirtinama Lietuvos svarstymo ataskaita. IV JT Žmogaus teisių tarybos Visuotinės periodinės peržiūros ciklas prasideda 2022 m. lapkričio mėn. Lapkričio 7-18 d. Lietuva dalyvavo JT Žmogaus teisių tarybos Visuotinės periodinės peržiūros (UPR) darbo grupės 41-oje sesijoje.
--	---	--	---

			Lietuva rekomendacijas žmogaus teisių srityje pateikė 9-ioms iš 14-os peržiūroje dalyvavusių šalių. Žmogaus teisių padėties Lietuvoje peržiūra numatoma Jungtinių Tautų Žmogaus teisių tarybos Visuotinės periodinės peržiūros darbo grupės 54-joje sesijoje, kuri vyks 2027 m. sausio-vasario mėn.
--	--	--	---